

blíže popsany, procesní soud první stolice rozsudkem ze dne 6. května 1926 zamítl. Odvolací soud uznal podle žaloby. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Dovolací důvod čís. 4 Šu 503 c. ř. s. jest oprávněn. Předpokladem přípustnosti žaloby zjišťovací jest podle Šu 228 c. ř. s. právní zájem na bezodkladném zjištění práva nebo právního poměru. Tento zájem musí tu býti v době vynesení rozsudku v první stolici. Ustanovení Šu 406 c. ř. s. platí nejen, jak žalobce míní, pro žaloby na plnění, nýbrž i pro žaloby zjišťovací, poněvadž jsoucnost zájmu na bezodkladném zjištění jest při žalobách zjišťovacích podmínkou nároku na právní ochranu tak jako splatnost při žalobách na plnění a § 406 c. ř. s. obsahuje všeobecnou zásadu, že stačí, ale jest také nezbytno, by předpoklady nároku na právní ochranu tu byly v době, kdy se vynáší rozsudek. Jest tudíž žalobu na zjištění jako neodůvodněnou zamítnouti, když žalobce sice zájem na bezodkladném zjištění v době podání žaloby měl, když však tento zájem za sporu pominul. Zájmu na bezodkladném zjištění zpravidla není, může-li býti žalováno o plnění, leč že by tu byly zvláštní okolnosti, které by vyžadovaly, by právní poměr byl zjištěn odděleně od povinnosti žalovaného ku plnění. Stane-li se za sporu, zahájeném o žalobě zjišťovací, přípustnou žaloba o plnění, pomíjí tím zpravidla zájem na bezodkladném zjištění; žalobě zjišťovací lze v tomto případě vyhověti jen tehdy, když tu jsou zvláštní okolnosti, které by již od počátku, přes to, že nárok byl již dospělým, byly žalobu na zjištění odůvodňovaly. Není-li takových okolností, nezbyvá žalobci než, aby změnou žalobního žádání přešel k žalobě o plnění. V případě, o který jde, nastala dospělost žalobcova nároku na odevzdání bytu dnem 1. května 1926, tedy sice po podání zjišťovací žaloby, ale ještě před vynesením rozsudku. Zvláštních okolností, které vyžadovaly oddělené zjištění jsoucnosti nájemní smlouvy, žalobce neprokázal. Žaloba o zjištění pozbyla tím své oprávněnosti a bylo ji zamítnouti, jelikož žalobce ji nezměnil v žalobu o plnění. Nezbyvá žalobci, než by podal žalobu o plnění.

Čís. 6632.

Úmluva, již se dohodla manželka s manželem za účelem dobrovolného rozvodu manželství od stolu a lože, že mu vyplatí odbytné za právo doživotní výměny, kterou měl zajištěnu na jejím domku, není svatební smlouvou a nevyžaduje ku své platnosti formy notářského spisu. Lhostejno, že výměna byla zřízena notářským spisem.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1926, R II 401/26.)

Při dobrovolném rozvodu manželství od stolu a lože dohodla se žalovaná se svým manželem, že mu vyplatí odbytné 3.500 Kč za právo doživotní výměny, kterou měl manžel zajištěnu na domku žalované. Žalobu

postupníka manželova o vyplacení části odbytného procesní soud první stolice zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalované.

Důvody:

Dle obsahu žaloby dohodla se žalovaná se svým manželem dne 19. listopadu 1925 za účelem dobrovolného rozvodu manželství od stolu a lože, že mu vyplatí za právo doživotní výměny, kterouž měl na jejím domku zajištěnu, odbytné 3.500 Kč. Obsah této dohody nepopírá žalovaná, namítajíc pouze, že jest neplatná pro nedostatek formy notářského spisu a, poněvadž byla na ní vynucena, poněvadž jí byla přes polovici pravé ceny zkrácena a že má proti zažalované pohledávce vzájemnou pohledávku. Soud první stolice, nezabývaje se těmito ostatními námitkami, zamítl žalobu z toho důvodu, že v této úmluvě jest spatřovati zvláštní svatební smlouvu po rozumu §u 1217 obč. zák. Odvolací soud zrušil rozsudek a nařídil prvnímu soudu další jednání a rozhodnutí, nesdílaje tohoto právního názoru. V rekursu do tohoto usnesení zastává žalovaná opět názor, že dohoda mezi manžely obsahu právě uvedeného jest smlouvou po rozumu §u 1217 obč. zák., poněvadž manželskými smlouvami sluší rozuměti i takové, jimiž se upravují majetkové poměry manželů pro případ zrušení manželství, poněvadž i tu jest manželství východiskem smlouvy a, byla-li výměna jejího manžela zřízena notářským spisem, nelze pochybovati, že i každá změna takové smlouvy musí se státi mezi manžely rovněž formou notářského spisu, leda že se tak stalo soudním smírem. Mimo to uvádí, že mezi ní a manželem došlo k novaci smlouvy o výměnu, z níž vzešel pro ni závazek poskytovat určité platy, tedy uznání tohoto dluhu, o nějž se žaloba opírá, musilo prý rovněž se státi ve formě notářského spisu, mělo-li vůbec býti platné. Rekurs nebylo však uznati důvodným. Svatebními smlouvami dle §u 1217 obč. zák. sluší rozuměti jen ony smlouvy mezi snoubenci nebo manžely aneb v jejich prospěch s třetími osobami uzavřené, jimiž v úmyslu na manželské spojení mají býti upraveny vzájemné majetkoprávní poměry manželů jako takových za jejich manželství a po jeho zrušení. To bylo již blíže rozvedeno a doličeno v četných rozhodnutích tohoto nejvyššího soudu (čís. 209, 1188, 1233, 1618 a 5570 sb. n. s.). Nejsou však jimi úmluvy manželů o rodinných a majetkových poměrech před rozvodem manželství od stolu a lože po rozumu §u 105 obč. zák., jež tedy nevyžadují formy notářského spisu ve smyslu §u 1 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. z., ač nejsou-li smlouvami jiného v tomto zákoně dále naznačeného způsobu, kteréž by jako takové vyžadovaly, by byly sepsány ve formě notářského spisu. (Rozh. čís. 667, 1020 a 3402 Sb. n. s.). Ve smyslu dohody mezi žalovanou a jejím manželem šlo dle právě povahy této úmluvy o vzdání se práva výměny manželovy (§ 1444 obč. zák.), ovšem za peněžitou úplatu, kterouž měla zase manželka za to poskytnouti, takže se původní nárok a závazek ve hlavním předmětu změnil (§ 1376 obč. zák.). Takový vzájemný disposiční úkon obou manželů

nebyl však v podstatě ani zvláštním prohlášením o uznání dluhu manželkou, ani kupem, ani darováním, nýbrž smlouvou zvláštního druhu, jejíž platnost není závislou na určité formě. Není správné tvrzení, že, byla-li výměna zřízena notářským spisem, musila též jakákoliv změna tohoto práva se státi též jen ve formě notářského spisu. Vždyť v této formě možno zříditi též smlouvy takové, jež nejsou dle zákona na ni vázány, a o tom, v jaké formě se má tato změna státi, rozhoduje vždy jen povaha právního jednání, jež jest předmětem nové úpravy.

Čís. 6633.

Žádá-li pronajímatel za exekuční vyklizení na základě soudní nebo mimosoudní výpovědi, proti níž nebyly podány vypovězeným nájemníkem námitky, jest na něm, by prokázal, že jde o jednu z výjimek §u 31 zák. na ochr. náj. Při mimosoudních výpovědích jest podati průkaz v exekučním návrhu a nelze bez takového průkazu povolití exekuci.

Otázku, mezi stranami spornou, zda jde o dům, podléhající zákonu o ochraně nájemců či o novostavbu, zákonu tomu nepodléhající, nelze řešiti v exekučním řízení.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1926, R II 403/26.)

Na základě mimosoudní výpovědi pronajímatele, proti níž nájemník nepodal námitky, povolil soud prvního stupně exekuci vyklizením. Rekursní soud exekuční návrh zamítl. Důvody: Podle § 1 zák. o ochr. náj. mohou pronajímatelé bytů vypovědět smlouvu nájemní jen, svolí-li k tomu okresní soud, uznáv, že důvody ve výpovědi uvedené patří mezi důležité důvody v §u tom uvedené. Předpis §u tohoto jest předpisem práva velícího (§ 7 druhý odstavec). Z těchto zákonných ustanovení plyne, že pronajímatel, dav nájemníkovi mimosoudní výpověď, provedl úkon, jemuž, bydlí-li nájemník v domě uvedeném zákonem chráněném, nelze přiznati účinek platné výpovědi, třebaže vypovídáný na ni nereagoval, nepodav proti ní námitky. Působnost zákona o ochr. náj. není nikterak omezena tím, že zákon ten nezrušil výslovně §§ 565 a 566 c. ř. s., neboť dle §u 9 obč. zák. stačí, když ten který zákonný předpis byl změněn novým předpisem zákonným, což se též ohledně zmíněných §§ c. ř. s. stalo zákonem o ochr. náj., pokud jde o výpovědi pronajímatele, nikoli ohledně výpovědí nájemců a to pro dobu působnosti tohoto zákona ohledně oněch nemovitostí a práv nájemních, na něž se zákon vztahuje. Z toho vysvítá, že mimosoudní výpověď může býti účinným exekučním titulem jen tehdy, týká-li se místností v domech, na něž se zákon o ochraně nájemníků nevztahuje. Vymáhající věřitel, žádající na základě právoplatné mimosoudní výpovědi, vyhovující předpisům § 565, 566 c. ř. s., povolení exekuce, musí již v exekuční žádosti prokázati, že se nejedná o byt, na který se vztahuje zákon o ochraně nájemníků. Poněvadž vymáhající věřitel této okolnosti neprokázal, nelze jeho exekuční žádosti vyhověti (§ 3 druhý odstavec ex. ř.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.